

THRILLER

ALEX DAHL

Matka,
ochránkyně,
nebo lhářka?

KDYŽ
ZMIZELA

„Adriane, poslouchej mě,“ spustí máma hlasitěji, teď už zase běží, oranžová světla pouličních lamp za ní poskakují. „Neotvírej dveře. Neotvírej je. V žádném případě neotvírej ty dveře. Jsem doma za pět minut. Počítej se mnou.“

Adrian začne v duchu počítat spolu s mámou, která to říká nahlas a přitom se žene domů za ním: *jedna, dva, tři, čtyři*, ale právě když se chystá říct pět, vyrazí k ní zprava, kde stezka hraničí s vodou, nějaká silueta, mohutný muž, a máma ze sebe vyrazí výkřik, při kterém tuhne krev v žilách, jako když někdo šlápne na kočku. Obraz na displeji se rozmázne, máma pustí telefon, mihne se v něm kulatý měsíc, bok skladišť, muž – tvář má zakrytou, jsou vidět jen škvíry pro oči – a voda mihotající se světlem hvězd a oken a pouličních lamp. Pak mobil sklouzne po dřevěném chodníku a obraz zčerná.

„Mami!“ ječí Adrian znova a znova, to slovo z něj vychází samo. „Mami!“ Ale máma je pryč.

„Neodložitelné čtení... Sdělná a odvážná kniha o temných zákoutích módního průmyslu, kdy Dahlová i navzdory silnému poselství dokáže udržet tempo vyprávění.“

– Daily Mail

„Zdařilý příspěvek k žánru severské krimi.“

– The Times

KDYŽ
ZMIZELA

ALEX DAHL

KDYŽ
ZMIZELA

Přeložila Dana Chodilová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.

Copyright © Alex Dahl 2022

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation © Dana Chodilová, 2024

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

All rights reserved.

ISBN 978-80-271-7135-4 (ePub)

ISBN 978-80-271-7134-7 (pdf)

ISBN 978-80-7625-284-4 (print)

*Věnováno těm nejurputnějším ženám, jaké znám –
Marianne, Fevziyi, Emmanuelle,
Silje Birgitte a Anastasii.*

ČÁST PRVNÍ

Adrian

Než zazvoní a děti se nahnou k jasné osvětlené budově, schovává se mezi stromy na kraji školního hřiště. Zná ty stromy dobře, snadno je od sebe rozliší po hmatu. Zvláště si oblíbil trojici vysokých borovic, které tvoří hranici školního pozemku. Protlačí se mezi jejich hustými dotýkajícími se větvemi a ocitne se na útulném tichém místěčku uprostřed. Tiše čeká, dokud za posuvnými dveřmi nezmizí poslední žák, pak vyklouzne z úkrytu a neslyšně se rozběhne po prázdném hřišti. Obvykle se mu povede zasednout ve třídě přesně ve chvíli, kdy vejde učitelka a zavře za sebou dveře. Sedí hned vpředu, u okna, rozhodlo se, že to tak bude nejlepší. Má to tam rád. Může pozorovat, jak se temná zimní obloha mění v zamlženou šed', vidí pomalu se vlekoucí světla aut plazících se k dálnici.

Někdy vede letová dráha přímo nad městem a pak sleduje letadla, těsně potom, co odstartovaly z Torpu, burácení motorů na chvíli přehluší monotónní výklad učitelky. V duchu sedí v tom letadle, stoupá s ním a najednou nevyhlíží ze třídy, ale z plastového oválného okénka, dívá se dolů na školu. Ví, kam míří každý stroj vzlétající z Torpu, letový řád umí dávno nazpaměť, často už vyhlíží z okna, ještě než se letadlo objeví, čeká let 0820 společnosti KLM

Cityhopper do Amsterdamu, nebo let 0905 Widerøe do Bergenu. Z místa u okénka tam na nebi vidí velikou ošklivou školu, uhnížděnou mezi továrnami na barvy u vody a stromy na kraji hřiště. Z té vyvýšené pozorovatelný rozezná mezi stromy dokonce i schovaného kluka, který tam čeká, až bude přestávka u konce.

Učitelka ví, že potřebuje tyhle pauzy, ty chvílky, kdy se ztratí v úvahách, a tak ho nenapomíná, dál mluví a nechá ho být. Ostatní děti občas udělají nějakou posměšnou poznámku nebo zahučí jako leťadlo, když ho vidí civět z okna. Jeden kluk, Steffen, mu často hází zezadu na hlavu srolované kousky papíru, ale Adrian si dává pozor, aby nereagoval, neotočil se. Máma tvrdí, že takoví trapiči jsou prostě slaboši, snaží se vysát sílu z těch, u kterých vycítí, že jsou silnější a lepší než oni sami, ale Adrian jí tak úplně nevěří – zní to jako ty věci, co dospělí říkají, aby se děti cítily líp.

Učitelka vypráví o různých druzích obilí a o tom, jak se pěstují. Kreslí na bílou tabuli jednoduché obrázky: pšenice, ječmen, žito, kukuřice. Adrian se pečlivě soustředí a překresluje si to do sešitu, ale necítí se dnes úplně dobře, ruka se mu třese, když táhne tužku po stránce. Je středa a první půlka týdne po klidném víkendu s mámou je vždycky těžká. Tentokrát spolu pekli skořicové bochánky, jeho oblíbené, a ta příjemná vůně se ještě ráno vznášela domem, když seděl u kuchyňského stolu, žvýkal snídani a bál se chvíle, až nastane čas jít do školy. Sledoval, jak se velká ručička plazí po ciferníku hodin na zdi, až dorazila k pětce a bylo třeba odejít. Máma už byla pryč a jeho čekala dvacetiminutová cesta do školy za tmy a v protivné zimě. Ta mu ale tak moc nevadila, spíš to, že se na jejím konci ocitne ve škole.

„Víte, jak funguje křížové opylení?“ ptá se Marie, učitelka. Adrian jí má rád, je na něj milá a moc se snaží, aby se cítil dobře. Jednou, na začátku školního roku, když měl za sebou zvlášť špatný den, si ho vzala stranou a řekla měkce: *Víš, Adriane, je dobré být jako ty.* Rád by se teď přihlásil, protože ví, jak funguje křížové opylení, ale je mu jasné, že by to nešlo, slova by prostě nepřišla a hlas by je nevyslovil.

KDYŽ ZMIZELA

Cítí, že se na něj Marie dívá, ví, že ona ví, že by jí uměl odpovědět, možná jako jediný ve třídě, ale schválně se vyhýbá jejímu pohledu. Pro Adriana je těžké a často nemožné podívat se druhým do očí. Je to na něj prostě moc, připadá mu, jako by přitom hořel. Někdy se mu povede pohlédnout do očí mámě, ta je má tak podobné těm jeho, že je to, jako by se díval do zrcadla. Ale i k tomu se musí nutit, vědomě se obrnit, než se na sebe zpříma podívají.

Zazvoní na přestávku a Adriana rázem přepadne strach. Je to moc brzo. Ještě si ani nezvykl, že se po dlouhé cestě tmou a po tichých chvílích mezi stromy ocitl ve vyhřáté osvětlené budově, a už je čas na první přestávku. Děti vyskočí a vyběhnou z místnosti. Adrian se taky zvedá, pomalu se šourá ke dveřím. Ven se mu nechce, riskuje, že se ocitne sám mezi kluky ze třídy, zároveň ale nestojí o Mariinu lítost, kdyby zůstal sedět osamocený v lavici. Při troše štěstí se mu třeba povede vyklouznout ven méně používaným bočním vchodem školy, ten je blíž zadnímu konci hřiště a stromům. Zahne za roh, vyhýbá se pohledům ostatních dětí, pevně upírá oči na lino na zemi, pak na hranaté okno ve dveřích na druhém konci chodby. Je půl desáté, venku je krásné tmavomodré světlo a Adrian má pocit, že se dívá do vody z oken potápějící se lodi.

„Nazdárek,“ ozve se mu u ucha. Ztuhne na místě s rukou na klice dveří.

„On tě neslyší,“ řekne druhý hlas, mrazivě klidný a krutý: Steffen. „Je hluchej, vzpomeň si.“ Adrian se rychle vydá dál, vší silou odtlačí dveře, aby mohl vyběhnout do mrazivého modrého vzduchu, pryč od nich, ale kluci ho chytí ze zadu za vlasy a tvrdě stáhnou zpátky. Hrozně to bolí a Adrian se sveze na zem, supí. Snaží se nehýbat, zastavit slzy, které se mu derou do očí.

„Není hluchej,“ namítne ten první hlas. Patří klukovi jménem Josef, je to Steffenův statný a přihlouplý nohsled, Adrian ho pozná podle bot. „Akorát je němej.“ Odřená černá teniska, kterou má před očima, se dá najednou do pohybu a nakopne ho do ramene. Posadí se, snaží se vzpamatovat. Kdyby se tak dostal ke dveřím...

„Magor pošahanej,“ zasměje se Steffen. Popadne ho za kapuci mikiny a vytáhne do stoje. Adrianovi se klepou kolena, připadá mu, že se zhroutí, pokud Steffen uvolní ten svěrák. „Představ si, že bys byl takovej debil!“ Oba kluci se rozchechtají. „Vraz mu jednu,“ pobídne Steffen Josefa a ten to udělá, tvrdě ho praští do nejcitlivější části břicha.

„Když mu řekneš, ať toho nechá, tak toho nechá,“ osloví Steffen Adriana.

„Jasan,“ přidá se Josef. „Řekni prostě dost.“ Adrian tiskne jazyk na zuby, pusu pevně zavřenou. Stačí mu vyhrknout to jediné slovo, *dost*. Jenže nemůže. Josef ho udeří znovu, tak silně, až se zkroutí a v pádu si odře lícní kost o okenní parapet. Klukům to přijde k smíchu.

„Proč mu prostě neřekneš, ať toho nechá?“ pošklebuje se Steffen a přistrčí svůj široký rudý obličej k Adrianovu, ovane ho kyselým dechem, až se mu zhoupne žaludek. „Čum na mě. Řekl jsem, čum na mě!“

„Hej! Nechte toho! Pusťte ho!“ zaburácí chodbou hlas. Steffen okamžitě povolí sevření. Kluci vystřelí ze dveří, nechají je otevřené, do budovy zavane ledový vzduch. Adrian se zase sveze na zem, ale někdo ho zvedne, tentokrát nesmírně jemně. „Ale ne. Ach, zlato,“ zhrozí se Marie a špičkou prstu ho pohladí po rozražené kůži na tváři. „Je mi to moc líto.“

* * *

Nemůžou sehnat jeho matku, ale poté, co mu školní zdravotnice vydezinfikovala ránu na tváři a přelepila ji náplastí, smí prosedět zbytek dopoledne v koutě kabinetu a dělat si úkol do vlastivědy. Steffena a Josefa poslali domů, není to poprvé. V poledne se Adrian pokusí sníst oběd, ale udělá se mu zle a musí si lehnout na ošetřovnu. Máma je pořád k nezastižení.

Zřejmě na chvíli usnul, protože když zase otevře oči, někdo sedí vedle něj na pohovce – Marie.

KDYŽ ZMIZELA

„Odvezu tě domů, ano?“ pronese měkce a bere mu ruku do své teplé dlaně.

V autě se Adrian dívá z okna. Je něco po druhé hodině, denní světlo už se proměnilo ve fialové přítmí. Marie nemluví, ale on cítí, že se po něm občas podívá. Učitelka ví, kde ho má vysadit, cesta nevede až k domu. Už ho vezla několikrát. Zastaví na odstavné ploše u silnice pod skalou, na níž se staví řady a řady nových domů. Cestou do školy to Adrian občas vezme oklikou přes kopec a kolem staveniště, jde za stezkou, blíž ke srázu, vyhlíží na přístavní zátoku rozkládající se hluboko dole. Nejednou si představil, že se zapotácí a zhroutí se ze srázu, jeho rozmlácené tělo přistane jako hromádka hadrů právě na té odstavné ploše, kde teď zastavila Marie. Skoro tu vidí sám sebe, jak leží mrtvý před autem na asfaltu.

„Na shledanou, zlato,“ loučí se Marie. „Vyříd prosím mamince, aby mi zavolala, nebo se zastavila, ano?“ Adrian přikývne a dívá se, jak učitelka odjíždí, zařazuje se zpátky do proudu aut směřujících k městu. Vykročí na strmou stezku vedoucí ze silnice k jejich domu, uhnížděnému vysoko nad západním koncem města, na vršku útesu nad místem, kde právě rostou další domy. Máma mu řekla, že ta stavební firma chce koupit i jejich dům, zbourat ho a postavit tam moderní apartmány, ale ona ho nikdy neprodá. Miluje na něm to, co má rád i Adrian, že si stojí úplně sám, krytý před pohledy hustou řadou stromů z jedné strany a z té druhé mohutným skalním útesem, pod kterým se táhne úzký pás písku, kam se autem nedá dojet. Jejich domek kdysi býval letní srub a lidé, kterým patřil, mívali dole na pláži uvázanou loďku, do domu chodili po úzké, nebezpečné stezce. Pak se postavila nová silnice, dům se přiblížil k městu, ale aby se do něj člověk dostal, musí pořád ten poslední úsek cesty ujit pěšky, nahoru a pak dolů, kolem pláže a nakonec strmým křovinatým úsekem.

Doma za sebou Adrian zavře dveře a rozbřečí se, uvolní všechno, co v sobě zadržoval. Jeho vzlyky se nesou uzavřeným prostorem, zní to jako vítr uvězněný v komíně. Bez cíle přechází sem a tam, snaží se rozpustit city, které nemůže proměnit ve slova, jde a hází věci

na zem. Strhává oblečení z věšáků, zarámovanou fotku sebe samotného, když byl ještě malý, noviny ze stolu, knihy z polic, vše hlava nehlava letí na podlahu. Sklo se roztříští, a to Adriana konečně vzpamatuje, zastaví se. Přestane plakat a hledí na tu spoušť. Pomalu se vydá pokoji zpátky, sbírá všechno, co rozházel, pečlivě to ukládá na místo. Zamete střepy zarámované fotky a vloží ji mezi stránky encyklopedie na policiče, aby si toho máma hned nevšimla.

Cítí se vyčerpaný, dověče se k lavici pod oknem v kuchyni. Chvilí tam posedí, vyhlíží na město a má divný pocit, že do světa tam venku vlastně nepatří. Vidí auta řadící se k přívozu do Švédska, lidi jako tečky, jdoucí domů z práce, další vzletající letadlo v dálce, stáčí se na východ a rychle mizí v nízkých chatrných mracích – je to let číslo 1510 Ryanairu na londýnský Stansted. Připadá mu, že lidé tam venku všichni někam míří, za rodinou a přáteli, dělají různé věci. Adrian nikam nejezdí, dokonce ještě v životě neseděl v letadle. Kromě mámy nemá žádnou rodinu. Děti ve škole jsou úplně jiné než on, i ty, které mu neubližují. Připadá mu, jako by byl jiný druh, divný malý ptáček, měl by být s jinými divnými ptáčky na obloze nebo sedět na stromě. Jenomže nikdy nepotkal nikoho takového, jako je sám.

Slunce zašlo za kopce na druhé straně přístavu a zabarvilo nebe do melancholicky temně modré barvy. Adrian čeká a čeká, cítí se uvnitř prázdný, nedokáže se přimět, aby se zvedl z lavice a něčím se zaměstnal, čímkoli, jak by to udělal jindy. Až za hodinu, když už je úplná tma a Adrian se snaží odlišit světla z domů rozptýlených po kopcích kolem Sandefjordu od teček hvězd na obloze, vklouzne do zámku mámin klíč. Adrian čeká, až si odloží tašku na zem v hale, shodí boty, dojde do kuchyně spojené s obývacím a objeví ho tam. Všimne si jeho poškrábané tváře a smutného výrazu, zachmuří se, pospíchá k němu a vezme mu obličej do dlaní.

„Kdo ti to provedl?“ zašeptá. Nepodívá se na ni, ale ona mu zvedne hlavu, takže nakonec nemá na vybranou. „Řekni mi to, miláčku. Prosím.“ Adrian zavrtí hlavou.

KDYŽ ZMIZELA

„Dáme si hamburgerové a boeingové odpoledne,“ řekne máma. Ví, že tohle je to jediné, po čem se mu uleví.

* * *

Kráčejí pomalu po zledovatělé stezce, pak po dřevěném chodníčku vedoucím z pláže, ze skalnatého kopce k hlavní silnici. Na autobus nemusí čekat dlouho, zastaví na krajnici, kde Adriana o pár hodin dříve vysadila Marie, ale stejně se třesou zimou, jak tam těch pár minut stojí. V autobuse se posadí vedle sebe a jedou mlčky až na letiště.

Venku je minus třináct stupňů, pospíchají do terminálu, drží se za ruce. V příletové hale je McDonald a od míst na sezení je vidět na dráhu. Máma objedná jídlo u samoobslužného panelu a přinese ho Adrianovi, který už sedí a hledí na blikající rudé světlo kontrolní věže. Pustí se do cheeseburgeru a hranolků, ale ani na vteřinu neodlepí pohled od nebe.

„Koukej,“ pronese jasně a hlasitě. „Amsterdam je tu dřív.“ Ukazuje mámě špendlíkovou hlavičku světla blikající nad zmrzlými zalesněnými kopci na severu. Dívají se, jak se blíží, mění se ze skoro neviditelné skvrny světla v rychlý modro-bílý Fokker 70 a pak hladce dosedá na ranvej.

Potom je na dráze chvíli klid, ale Adriana neunaví hledět z okna a čekat. Máma sedí tiše, ztracená v myšlenkách. Ke vzletu se chystá Boeing 737 Wizzairu, jeho bílý trup se leskne v záři světel na vzdáleném konci ranveje. Adrian je zaujatý, nadšený, naprosto znehybní, prsty se zastaví nad zbytkem hranolků, dává si pozor, aby byl úplně zticha, zatímco letadlo túruje motory, z turbín sálá horký vzduch. Stroj se dá do pohybu směrem k nim, k vyhřátému letištnímu terminálu, jede zvláště pomalu, jako by byl moc těžký na to, aby vzletl, ale jakmile se nos zvedne, letadlo se ocitne ve svém živlu, mění se z mohutného pozemního tělesa v nebeské stvoření, v krásného hřmíčího dravce.

Máma vstane a pokyne Adrianovi, aby šel s ní. Pohladí ho po vlasech, než vyjdou ven, nasadí mu zas vlněnou čepici. Nepromluví, dokud nedojdou do domu, dokonce ani po cestě z odpočívadla, jen kráčejí svižně vedle sebe v té ledové tmě lednového večera, prsty v rukavicích propletené. Později, když Adrian leží v posteli, si k němu máma přisedne.

„Možná budeme muset brzo odejít,“ zašeptá mu jejich tajným jazykem a zlehka ho pohladí po čele. Adrian se na ni podívá, na chvilíčku se střetnou pohledem, než cítí, že se musí odvrátit. Najednou mu dojde, že máma vypadá nějak jinak. Snaží se rozeznat ten výraz, je to strach, nebo smutek, nebo snad obojí?

„Kam?“ zeptá se. Jeho hlas zní v tom malém pokojíku divně, nezvykle hlasitě. Máma se usměje a políbí ho na temeno, zdrží se tam rty.

„Nevím,“ odpoví. „Ale vím, že tě mám ze všeho nejradši a vždycky se postarám, abys byl v bezpečí.“

2

Liv, o dva dny později

S tejně jako každý den dorazím před osmou, když je nebe ještě černé jak uhel, poseté tečkami bílých hvězd. Venku je patnáct pod nulou a já vidím obláčky vlastního dechu, zatímco přecházím po své malé kanceláři a chystám se na další den. Zapnu topení a uvařím kafe, hledím z okna na zvlněná zasněžená pole, lesknoucí se v ubývajícím měsíčním světle, zatímco se voda v konvici blíží k varu. Bundu mám ještě na sobě, čekám, až naskočí topení, popjím lahodnou horkou kávu, notebook pořád zavřený před sebou, vyhlížím první známky svítání. Dlouho sedím za stolem, jen čekám, nechávám si do hlavy vstupovat různé myšlenky, až se na obzoru u nejzazších polí objeví temná červeň, tam, kde farma hraničí s hustými lesy. Po nebi se táhnou tmavě modré a červené pásy, měsíc se ztrácí, klesá za linii stromů v dálce. Objevuje se veliké žhnoucí slunce nesoucí přízračné růžové arktické světlo, zalévající zasněžená pole růžovou a zlatou barvou.

Měla bych začít, mám spoustu práce, ale jsem uchvácená a dojatá tou krásou svítání, jakou nevidí ti, kdo ještě spí zavrtení v postelích nebo sedí za stoly a nemají takový panoramatický výhled jako já. Odsud, z této staré stodoly proměněné v garáže a sklady a jedinou

kancelář – moji –, vidím pole a stromy a malou část velkého jezera, teď zamrzlého. Jedinou známkou lidské aktivity, kterou kdy odsud pozoruju, je sem tam bruslař na jezeře, černá tečka pohybující se v pomalých širokých kruzích, jako moucha. Vídám taky letadla, jak zvolna klesají k přistávací dráze na letišti Torp, hodně blízko odtud, ale dokonale kryté lesem. Působí to jako scéna z katastrofického filmu – dopravní letadlo se řítí do vzdáleného lesa. Když jsem tu byla poprvé, málem jsem čekala ránu, plameny a hustý černý kouř stoupající do nebe pokaždé, jakmile se objevilo letadlo a pak zmizelo za stromy. Byla jsem tehdy napjatá, nadsakovala při každém neznámém pohledu nebo zvuku, věčně ostražitá, plná adrenalinu. V mnoha směrech jsem taková pořád, ale na tenhle malý prostor, kde trávím většinu dní, už jsem si zvykla.

Miluju ten výhled a sama jsem překvapená, jak léčivé je pro mě být tak blízko přírodě. Často si představuju, že jsem někde jinde, podobá se to tu řadě jiných míst. Hraju hru sama se sebou, v té hře nejsem Liv Carlsenová na farmě na kraji malého norského města, ale jsem žena třeba ve Švýcarsku nebo v Kanadě nebo na jihozápadě Francie. Ta žena je mladší než já a má ještě všechny dveře otevřené, každá příležitost a vysněná budoucnost je jí pořád přístupná. Na rozdíl ode mě může vstát od stolu, vyjít ven do příšerně studeného vzduchu nesoucího v sobě vůni nedotčených lesů a hlubokých černých jezer a začít měnit svůj život.

Když se z nebe vytratí poslední stopa noci, otevřu notebook, zadám dlouhou řadu hesel a ochran systému. Čekám, až se stáhne pošta do různých e-mailových schránek, a vytáhnu dva telefony, které jsem přilepila páskou pod první zásuvku stolu. Udělám si další kávu a nutím se počkat, až bude hotové, než se podívám na displeje. Nic. Obvykle je to dobře, ale zrovna teď čekám na zprávu a každý den, který uběhne bez kontaktu, jsem nervóznější.

Prohlédnu trhy od Nikkei přes londýnskou burzu po Nasdaq, všechno vypadá dobře. V poledne sním dvě vařená vejce a dva plátky šunky, přinesené z domova, pak si vezmu bundu a zamířím ven.